

Roine, si no estiguéssim ja massa absorbits en les innumbrables qüestions del nostre *Onomasticon*, en edat tan provecta, per entrar en aquest difícil problema pre-romà, en el qual han estat en greu desacord els més grans especialistes.

Més prudent limitar-nos a remetre a la biblgr. dels lingüistes del ram: Thurneysen (*Idg. Fgen.* XLII, 144); Weisgerber (*Sprache d. Festlandkelten*, 335, i *Rhen. Germ. Celt.*, 330); Vendryes (*Recueil Clovis Brunel* II, 64-50); Pokorny (*Z. Celt. Phil.* XXI, 99, 144; *Mélanges Boisacq* I, 938; II, 195, i *IEW*, 344-4-1f).

Hi ha desacord sobre si és cèltic (P)RO- + DAN- + l'arrel del DANUVIUS, i potser la de l'ossetí *Don*, no estranya a l'irl. ant. O bé liguro-sorotàptic (Arbois de Jub. i Pok.), entre altres raons a causa de l'encon-torn lígur de la zona del baix Roine. El fet, doncs, de repararèixer en el baix Ross. més aviat hi fóra també favorable; llavors potser seria de l'arrel SREU- de l'indoeuropeu comú, que hem trobat en els Ploms d'Arles ((s)AUE, *EntreDL* II, 169).

Amb vistes al fet mateix de la repetició del nom en el nostre hidrònim, crido l'atenció sobre la repetició en altres llocs. Poc conegut és que hi hagué un altre RODANUS afl. del Mosehla segons Venanci Fortunat (c. 600 d.C.); i que hi ha dos antics riuets *Rodolón*, en el Tarn, c^o de Rabastens (fi S. XIV). Nègre, s. v. *Rabostena*, 363, 371. Es pot descartar que s'hi relacioni un port. *Rodão*, estudiat per Silveira, 1940, car -D- intervocàlica hauria desaparegut en fonèt. portuguesa. Per la mateixa raó és difícil relacionar-hi un riuet de *řōda* de la vall de Cardós, te. Estaon-Ribera (XXI, 81), si bé ací la fonètica del pallarès pre-català podria entreobrir-li una portella.

¹ En canvi no s'hi deu relacionar un «torrente *Radaul*» a. 1164, i «in *Resaulo*», a. 1187, recollits a l'*InvLC*, però que el mateix Alart ja dubta que siguin el mateix nom ni lloc, i fonèticament hi són inconciliables. Aquí es pot tractar del NP germànic RADALD.

EL RU

Poblet de la vall de Benasc, el darrer vora el riu Èsera, a l'entrada del congost del *Ru*, on hi ha el límit de les llengües, acabant allí el català de transició cap a l'aragonès.

PRON.: *el rú*, a Les Pauils, 1957 (XIX, 113.12), i en les enqs. de 1965, a Bisaurri i altres pobles de la vall de Benasc, entre elles al mateix *Ru*, pron. *el Run* a Seira i els altres pobles pròpiament aragonesos, d'allí en avant.

MENCIONS ANT. C. a l'a. 1000, en el *Cart.* de Lavaix, Carta de *Elaruni*, d'un incomprometat Comte Asnar a favor del monestir de Lavaix: «dono tibi ... infra valle de *Anabbarri*, qui est secus flumen qui vocatur Hesera, villa vocata *Helaruni*» (SerranoS., *N. H. Rbg.*, 118; i ed. Puig i Ferreter v, 49). Com indicà Serrano es tracta d'una falsificació feta pels monjos de Lavaix, feta cap a la fi S. XI, i vàlida només quant

a l'existència del nom. Ja hi lliga també la forma d'un doc. de 1015-19 (ben publicat per M. Duque, *Docs. Ovarra*, 52.3): «in territorio *Benascu*, in loco ubi dic. *insula Hurus*», car anomenaven 'illa' les prades a la vora d'un riu, com està El Ru arran de l'Èsera. Fora d'això només en docs. de fi E. Mj.: *Elrun*, Sainz de Baranda (*Esp. Sagr.* XLVIII, Dióc. de Barbastro, p. xxxi).

Hem d'entendre la dada del *Cart.* de Lavaix com *El Arruni*: que el clergue falsificador aglutinà i, en part, adornà amb una H de fantasia. També és probable, però, que la *Ar-* resultés d'una dissimilació de **Orrun*, en el qual el poble entengué o- com l'article dialectal de l'alt-aragonès, i després el substituï per l'article modern *el*: el clergue barrejaria ja les dues formes. Així podem ariar aquest nom amb una sèrie de NLL homòlegs, bascos o d'origen bascoide.

2) *Urruñá* (Azkue I, p. xxxa) i Bonaparte; *Urrugne* (Mitxelena, *Fon. Hi. Vca.*, 204), poble del Labort, a mig camí d'Endaia a Donibane (St. Jean de Luz). Important i documentat des d'antic: 1140: *Urruina*; S. XII: *Urrungia*; 1235: *Urroina*; 1342: *Urruyne* (PRaymond, *Di. Top. BPyr.*).

En pot ser duplicat (2 bis): *La Rhune*, munt. de 900 alt., que separa els mun. d'Urruñá, Sara, Bera, Alzate i Azkaine; és, doncs, la muntanya que domina la població (2). Tots dos es troben a l'extrem del Labort, el més allunyat dels centres del país.

3) *Urruti*, 3 pobles basc-francesos + tres compostos d'*Urruti* registrats per Raymond: *Urrutikoetxea* a Biscaia, afegim-hi *Urrutia* amb article basc, dos llogarets de Biscaia, i (3 bis), el cognom *Durrutii* (amb D-aglutinada, com en *Detxepare*, *Dagerre/Agirre* etc.).

4) En lloc de -u-ti, amb -i-ti: *Orrit*, del qual ja he publicat l'etimologia als arts. *Durro* i *Orrit*, i en E.T.C. I, 209-21.

5) *Durro*, l'important poble de la vall de Boí, també amb D- aglutinada, com en el (3 bis), però sense el sufix -ti del (3) i el (4). Del qual ha escrit Terrado l'etimologia, supra, anticipant també un estudi etimològic dels altres NLL relacionats.

-TI és el conegut sufix locatiu del basc, per tant ens queda *urru/urri*, que és l'adverbi de lloc propi del basc amb el significat de 'lluny'. En efecte la situació allunyada és el comú denominador de tots aquests llocs: el nostre (1) a l'extrem de la vall de Benasc, el poble més allunyat de Benasc; ja hem vist com és la posició característica del (2) i (2 bis); per a *Orrit* vaig demostrar això mateix en el citat article, i *Durro* és el poble més a remà i més apartat en tota la vall de Boí. En *La Rhune* s'hi ha afegit la terminació basca -na, de funcions diverses (sovint diminutives), i *Urruñá* és el mateix amb la palatal diminutiva: perquè al peu de la grossa muntanya el poble fa un paper diminutiu.

En conclusió en el nom benasquès tenim també aquesta derivació amb -N basca (-NE-, -NO-) o -NI amb -i de genitiu llatí-romànic? Impossible, i tan difícil de decidir com superflu.

En fi, potser hi podem afegir un (6) suposant-hi